

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ

**ОСОБИСТІТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО
В ЦИФРОВУ ЕРУ:
ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

21 червня 2024 року

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

**Факультет психології, політології та соціології
Кафедра психології**

*IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ*

**«ОСОБИСТІТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО В
ЦИФРОВУ ЕРУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР»**

21 червня 2024 року

Одеса – 2024

УДК 159.923.2(063)

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – **Аракелян М.Р.**, доктор юридичних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», заслужений юрист України.

Члени редколегії:

Цільмак О.М. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ульянов В.О. – доктор медичних наук, професор, професор кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Татьянчиков А.О. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Лісовенко А.Ф. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов В.А. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали представлені в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за їх зміст.

Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір : матеріали ІV міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 червня 2024 року) / за заг. ред. проф. Аракеляна М.Р. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2024. 217 с.

УДК 159.923.2(063)

ЗМІСТ

<i>Андрійченко А.В.</i> ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ПСИХОЛОГІЧНУ АДАПТАЦІЮ МІГРАНТІВ.	8
<i>Бабак О.В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.	11
<i>Байдужа О.С.</i> НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ УЧНІВ ВИПУСКНИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ВІЙНИ.	15
<i>Балабанова Л.М.</i> ПСИХОЛОГІЧНА ЗАХИЩЕНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ КРИЗИ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.	18
<i>Банєва Т.Р.</i> ГЕНДЕРНІ КОНФЛІКТИ, ЯК ОКРЕМИЙ РІЗНОВИД КОНФЛІКТУ ТА СПРОБИ ЇХ ЗАПОБІГАННЯ.	22
<i>Барко В.В.</i> ПСИХОДІАГНОСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОПИТУВАЛЬНИКА ЗАГАЛЬНОГО СТАНУ ЗДОРОВ'Я.	25
<i>Бондаренко Л.О., Марченко О.Г.</i> ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ВИКЛАДАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.	31
<i>Вайда Т.С., Геращенко О.С.</i> СОЦІАЛІЗАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ (ПРАВООХОРОНЦІВ) З ПТСР ПІСЛЯ УЧАСТІ У БОЙОВИХ ДІЯХ (ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ).	35
<i>Габрук Я.О.</i> ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.	41
<i>Гарькавець С.О., Ліпський А.В.</i> ДО ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.	43
<i>Гарматюк Д.С.</i> АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПСИХІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	48
<i>Гольцман Б.О.</i> ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.	51
<i>Гурін Р.С.</i> THEORETICAL ANALYSIS OF THE INFLUENCE OF CYBERPSYCHOLOGY» COURSE ON THE DEVELOPMENT OF CYBERCULTURE OF MAGISTRATES-PSYCHOLOGISTS	55
<i>Джежжик О.В., Цільмак О.М.</i> ПСИХОЛОГІЧНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.	58
<i>Дудка О.Д.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ТИПИ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЙ.	61
<i>Єфтєні Н.М.</i> СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В МОРСЬКОМУ ЕКІПАЖІ.	67
<i>Жовтобрух М.О.</i> ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я: МЕТОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ.	70
<i>Калина Д.Р.</i> ВПЛИВ СТРЕСУ ТА ФАКТОРИ ЙОГО РОЗВИТКУ В ЖИТТІ ОСОБИСТОСТІ.	76

Гарькавець Сергій Олексійович

*доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології та соціології*

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Ліпський Анатолій Вікторович

*здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля*

ДО ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Проблема психологічного, а в більш широкому контексті ментального здоров'я сучасної людини, зазвичай, розглядається у площині її психічних проявів. Акцент робиться на розвитку резильєнтності, стресостійкості, флексибільності, емоційної стійкості тощо. Проте, ми вважаємо, що акцент треба зробити саме на когнітивній площині психічного здоров'я людини, оскільки від того як вона думає та співставляє, багато у чому залежить її спроможність адекватно сприймати сучасні виклики, у тому числі, що пов'язані з поглиблення цифровізації її соціального існування [1].

Ми часто випробовуємо різні когнітивні проблеми, які виникають на нашому життєвому шляху та, які можуть суттєво впливати на наше ментальне здоров'я. Наприклад, когнітивні конфлікти, що зумовлюють проблеми особистісного вибору та міжособистісної взаємодії [2]. Проте, глибинні аспекти когнітивних проблем, зазвичай мають евристичний вимір. Відомо, що евристика – це сукупність розумових прийомів, методів, способів, що спрощують рішення практичних задач й можуть призводити до помилок різного виміру [5].

У цьому контексті цікавим виявляється підхід ізраїльсько-американського когнітивного психолога Д. Канемана (1933-2024 рр.), який розглядав дві системи мислення людини, що відрізняються за своєю функціональністю [4]. Система 1 – система автоматичного спрацьовування, що передбачає мінімум зусиль або

взагалі їхню відсутність, а головне без відчуття наявного вольового контролю. Система 2 – це система зусиль, що зосереджує увагу на розумовій діяльності, яка передбачає наявність складних обчислень, а головне включення вольового контролю.

Коли людина думає про себе, то вона завжди ідентифікує себе з Системою 2. Тобто, ми для підтримки власної високої самооцінки вважаємо себе свідомими, розумними, такими, що мають переконання, спроможними до прийняття відповідальних рішень та не втрачаємо вольового контролю.

Взагалі, як зазначає Д. Конеман, Системі 2 властиві такі функції, як пригадати звук, що нас здивував, або надати комусь номер власного телефону, або припаркувати автівку на вузькій вулиці тощо.

Система 1 спрацьовує автоматично та іноді продукує напрочуд складні ідеї, вільнодумство, імпульсивність тощо. Це такі продукти як скривитися, коли побачив гидке зображення, або порахувати $2+2$, або зрозуміти просте речення, або розпізнати стереотип, що пов'язаний з певною професією тощо.

Ствердно, індивідуальні евристики складають основу ментальних проблем людини, що пов'язані з її постійною спробою спростити ситуації, тобто триматися на рівні Системи 1 (випробовувати найменшу напругу). Але там, де це призводить до значних втрат – виникає багатократне перевантаження людської психіки.

Разом із цим, наші упередження часто стають причинами наших негараздів і вони суттєво можуть впливати на стан нашого психологічного здоров'я. З'ясовано, що небезпеки залишаються для нас на першому місці, оскільки мозок умить реагує навіть на суто символічні небезпеки [4]. Тому, інформація з негативною конотацією (наприклад, війна, загарбники, злочинці тощо) набагато швидше захоплює нашу увагу, ніж інформації «біла та пухнаста».

Отже, особливості мислення індивіда виступають якісними індикаторами його спроможності протистояти викликам сучасної цифровізації та збереження як ментального здоров'я (фізичного, соціального, психічного) взагалі, так й

психічного (резильєнтність, флексибільність, стресостійкість, життєспроможність, емоційна стійкість тощо), зокрема.

Зважаючи на те, що проблема цифровізації соціального простору існування індивідів є системною, та такою, що за останній час значно поглибилася, розроблення методологічного підґрунтя, методичного інструментарію щодо її всебічного вивчення, стає архіважливим. А з урахуванням проблеми збереження психологічного здоров'я людей, особливої архіважливості набуває проблематика конструктивних впливів, за допомогою яких можливо поповнювати ресурси особистості, у тому числі й когнітивного змісту [3].

Таким чином, проблема збереження психологічного здоров'я людини в епоху цифровізації постає в багатовимірній площині, у якій система її мислення виявляє свою прерогативу. Також, важливим завданням щодо розуміння подальших векторів соціального розвитку, постає необхідність усвідомлення того, що цивілізованість цифровізованого світу цілком залежить від психологічного здоров'я людей, які в ньому здійснюють власну життєдіяльність. Ствердно, це абсолютно залежить від того, наскільки люди розуміють, яке вони посідають місце в ієрархії суспільних відносин, та, яке між ними існує психологічне порозуміння, що повинно ґрунтуватися на прагненні кожного до свободи та поваги прав іншої особистості.

Список використаних джерел

1. Гарькавець С. О., Кондратьєва А. О. До проблеми психології «цифрованого індивіда» // Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір [Текст] : матеріали III міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 червня 2022 року). Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. С. 48-51.

2. Гарькавець С. О. Проблема когнітивних конфліктів і шляхів їхнього подолання // Теоретичні і прикладні проблеми психології : зб. наук. праць

Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Северодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. №1 (54). С. 51-63.

3. Гарькавець С. О. Соціально-нормативний конформізм особистості у психологічному вимірі: монографія. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2010. 343 с.

4. Канеман Д. Мислення швидке й повільне / пер. з англ. М. Яковлева. К.: Наш формат, 2017. 448 с.

5. Канеман Д., Сібоні О., Санстейн К. Шум: хибність людських суджень / пер. з англ. Василь Старко, Наталія Старко. 2-ге вид. К.: Наш Формат, 2023. 360 с.

Ключові слова: впливи, евристика, мислення, психологічне здоров'я, упередження, цифровізація.

Key words: influence, heuristics, mentality, psychological health, preconception, digitization.

Гольцман Богдана Оскарівна

здобувачка 1 курсу факультету адвокатури та антикорупційної діяльності

Національний університет «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент Ташилатов В.А.

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Юридична психологія є актуальною галуззю психологічних знань та досліджень, яка поєднує принципи психології та права, прагнучи покращити законодавчу систему через аналіз впливу кодексу на людей. Вона охоплює питання, пов'язані зі злочинною поведінкою, пов'язаною з психічними захворюваннями, поліцейськими процедурами та практикою, як покращити